

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljskih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdanje 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 870.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinosti“ v Trstu.

Upravništvo opozarja vse one p. n. gg. naročnike, katerim naročnina s 1. aprilom poteče, da isto v najkrajšem času obnove. Nadalje naznanja, da se list s 1. aprilom brezizjemno ustavi vsem onim, ki so zaostali z naročnino za tekoče četrtletje. Priljubljuje se opetovano, da je naročnino vplačevati naprej.

Brzobjavna in telefonična poročila. (Novejše vesti.)

Berolin 30. O najnovejših dogodkih v Samoa je došla semkaj naslednja uradna brzobjavka: Apia, 20. marca: Bombardament nadaljuje. Na vojaško odredbo je mnogo belih moralo zapustiti svoja stanovanja.

London 30. »Reuterjeva pisarna« poroča iz Apia dne 23. t. m.: Po posvetovanju s konzuli je general Kautz izdal proklamacijo, v kateri je pozval Mataafa, naj se s svojimi ljudmi povrne v njihova bivališča. Mataafa je šel na to v notranje kraje otoka. Nemški konzul pa je izdal drugo proklamacijo, na kar se je Mataafa a svojimi ljudmi povrnil v Muline in se tam utaboril za barikadami. Anglija in Amerika sta Mataafu postavili ultimatum, da naj gre iz mesta in sta mu zagrozili z bombardementom, ki je pričel dne 15. t. m. in trajal osem dni. Dva angleška pomorščaka sta bila ranjena in eden ameriški stražnik usmrčen.

London 30. »Reuterjeva pisarna« javlja iz Pekinga, da se zopet gibljejo čete proti Pekingu. Čete Kangzusa, ki so minole jeseni provzročile nemirov, nameravajo se utaboriti v neposredni bližini severnega dela mesta.

PODLISTEK.

11

MLINAR.

Spisal Vrhmorski.

Mej tem pa je nastala znamenita sprememba v razmerju mej Jankom in Doniom. Ne le da je zginila konkurenca mej njima, marveč je zginilo tudi vsako nasprotstvo in sovražtvo; še več: ljudje so ju videvali večkrat skupaj in zdelo se je celo, da sta si prijatelja.

No, ta sprememba se je kmalu pojasnila. Kar je rabil blaga za svojo prodajalnico, je začel Janko vse kupovati, ali, bolje rečeno, jemati pri Doniu. In le-ta mu je stregel prav rad.

Če se je Janko opravičeval včasih, da ne more takoj plačati, ga je Donio vedno in prav ljubeznjivo zavrnil:

»Kdo vas vpraša po čem? Plačate že, ko boste imeli, moja zaloga vam je vedno na razpolago.«

Janko je bil zadovoljen s takim odgovorom in se je pridno posluževal pri Doniu.

Nekega večera se je podal Janko na važen razgovor k Doniu. Donio ga je vsprejel z navadno prijaznostjo. Šla sta v sobo.

»Kaj vas prinaša, gospod Podgoričan, kaj novega?« namuzal se je Donio ter mu živahno stisnil roko.

»Opravki, opravki in nič drugega, g. Donio.«

Pariz 30. Komora je v današnji seji predpoludne vsprejela poslednji člen finančnega zakona. Na to je bil vsprejet ukupen proračun.

Pariz 30. V današnjem ministerskem svetu je naznanil vojni minister Freyeinet, da so se poskusi z brzobjavom brez žice med Boulogne in Doverom dobro obnesli in da se nadaljujejo.

Memphis (država Tennessee v Ameriki) 30. Parnik »Rowend Lee« se je sto milj više Memphisa, kakor se domneva, potopil vsled razstrelbe. Na krovu je bilo 40 do 50 oseb, od teh sta se rešila samo kapitan in eden pomorščak.

Kako Ljubljana napreduje!

V Ljubljani, dne 28. marca.

Dandanes, ko je postala moderna šega, pošiljati »razglednice« svojim prijateljem in znancem, utegne Vam biti všeč, ako čitateljem Vašega dnevnika pošljem za »pisanko« nekako kulturno in narodno razglednico iz naše bele Ljubljane. To razglednico sem narisal sam po naravi, po svojem opazovanju in po zanesljivih poizvedbah. Čeprav ljubim to Ljubljano, vendar se smete zanesti, da je nisem hotel naslikati lepše in boljše, nego je v resnici. Moja »razglednica« je torej dovolj objektivna

Naj reče kdo, kar hoče: Ljubljana je vendar-le največje in najlepše slovensko mesto in zato je tudi, ležeča na sredini slovenske zemlje, naravno narodno in kulturno glavno mesto vseh Slovencev. Če še ni vse tako, kakor bi moralo biti, kriva ni toliko Ljubljana, nego tisti činitelji, ki stojé nad njo.

»Le povejte, brez ovinkov, jaz sem vam na uslugo«, ga je vspodbujal Donio, ki je že slutil, po kaj je prišel Janko.

»Že delj časa mislim, kako bi vredil svoje stvari ter se odkrižal teh par svojih sitnih upnikov, pred katerimi nima človek miru ne po dnevi, ne po noči.«

»Res je, res«, je pristavil Donio, ter potisnil Jankotu čašo.

»Zato sem prišel do zaključka«, je nadaljeval Janko, »da bi mi vi, gospod Donio, da bi mi vi posodili, da izplačam vse druge.«

»Če ne trebate preveč, bi se utegnilo zgoditi«, je dodal Donio prilizljivo.

»Nič več, nič manj, le kolikor je neobhodno potrebno.«

»Mislite, da bi izplačali vse upnike?«

»Vknjiženih ne, ker ti me ne silijo, zadovoljni so, le, da jim plačujem obresti.«

»Koliko potrebujete torej?«

»Potreboval bi — — — potreboval — dva tisoč.«

»In koliko imate vknjiženih dolgov?«

»Tri tisoč.«

Donio je mislil nekoliko, prinesel čašo k ustom in nalil Janku. Le-ta ni opazil, ali bister opazovalec bi bil videl, kako je Lahu zažarela iz oči zadovoljena pohlepnost. Donio je dejal gladko in smehljaje se:

»Čujte, gospod Podgoričan, meni se zdi bolj

Odkar je občinski svet v slovenskih rokah, zlasti odkar županuje našemu mestu gospod Hribar, zaveda se Ljubljana čimdalje bolj svoje ugodne lege in imetne uloge, da je ne samo stolica vojvodine Kranjske, ampak tudi središče vsega naroda!

Sveža sapa modernega napredka zavela je tudi čez naše mesto. Potres pa je — to se glasi sicer nekoliko paradokсно! — pospešil vseobči razvoj v moderni smeri.

Kdor je videl Ljubljano pred potresom in je prišel semkaj sedaj, ta je skoro ne spozna več.

Sedanji občinski svet in pa magistrat z svojim energičnim županom na čelu, se je z vso vneto voljo regulacije ulic in trgov. Za odkup starih hiš in za podiranje istih je mesto žrtvovalo velikanskih svot. Loterija, prirejena v ta namen, je dala okoli 50.000 gld. dobička. Projektovana je tudi nova kanalizacija mesta in prof. Hraský je izdelal splošni načrt za takšno kanalizacijo.

Ko je padel mrak, zažarjajo po mestu električne luči, ki dajejo takšne razsvetljave, za katero nas zavidajo celo večja mesta (n. pr. Zagreb).

Elektrika pa se porablja tudi za razne motorje. Tako n. pr. goni električna moč tiskarske stroje v »Narodni« in v »Katoliški« tiskarni. V kratkem, nemara še to poletje, se uvede pa tudi električna poulična železnica . . .

Ulice ljubljanske dosedaj niso bile posebno moderne, ker niso bile tlakovane. Letos pa se prične tudi s potlakovanjem najživahnejših ulic.

Mesto samo je naraslo za jeden »okraj«; vtelesil se je mestu namreč V o d m a t in menda pride kmalu tudi Šiška na vrsto.

Kolodvorsko vprašanje je postalo akutno. Upati je, da dobimo centralni kolodvor ter da se dunajska cesta pod južno železnico čim preje podmosti.

praktično in bolje v vsakem obziru, ter bi vam svetoval, da vi izplačate vse svoje upnike, vknjižene in nevknjižene.«

»To je prav za prav tudi moja želja, to bi še najraje, če morete, gospod Donio — —.«

»Jaz sam nimam toliko denarja, pa ga dobim. Poplašajmo torej vse vaše dolgove in potem se jaz vknjižim za ves zaesek na vašo hišo; ste-li zadovoljni?«

»Dobro, dobro!«

»Kake obresti pa plačujete sedaj?«

»Po šest, sedem in enemu celó po osem od sto.«

»Jaz pa se zadovoljnjem le se šestodstotnimi, ker sva si prijatelja.«

Janko je bil v mreži — — —

»Kedaj pa opravimo to?«

»Kateri dan prihodnjega tedna in to bo — danes je četrtek — prihodnji torek; če vam pa mej tem česa primanjkuje, vam rad postrežem.«

»Hvala, že dobro!«

Donio je moral še enkrat v klet, ker o živahnem razgovoru sti se čaši hitro sušili. O odhodu sta bila oba zadovoljna; Janko je bil zadovoljen, Lah pa — še bolj. Idoči domov, si je Janko predstavljaval Donia kakor najboljšega moža in skoraj da mu ni očitala vest prejšnjega sovražtva, ki je gojil do svojega sedanjega — dobrotnika.

(Pride še.)

Ljubljana pospešuje kar najbolj tudi šolstvo. Pri sv. Jakobu se zgradi še menda letos nova osemrazredna slovenska dekliška šola, na kateri se otvori tudi novi, II. slov. otroški vrtec. V Liehtenturnovi sirotišnici se takisto razširja slovenska dekliška šola. V frančiškanski fari se zgradi nova slovenska (3.) deška petrazredna ljudska šola. Sedanji občinski svet kar najbolj podpira agitacijo za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. Taisto pospešuje ustanovitev višega sodišča v Ljubljani za vse slovenske pokrajine.

Dandanes stoji skoro na prvem mestu socialno vprašanje in skrb za zboljšanje življenjskih razmer takozvanih nižjih ljudskih slojev. To zboljšanje zahteva čut humanitete, ukazuje ga postulat dejanskega krščanstva. Kdor je človek in ima pošteno voljo, koristiti človeški družbi, ta ima pravico do kolikor mogoče večje sreče.

Ljubljana ima bolnico, ki je brez dvoma ena najboljših v vsej državi.

V kratkem se zgradi ubožna hiša za 20.000 gld. Prilicno toliko bo veljala tudi ljudska javna, mestna kopel, ki se sezida še letos.

Da se pomore obrtnemu stanu, ki dandanes že iz teška konkurira z fabrikanti in z velikim kapitalom, zato se namerjajo ustanavljati obrtne zadruge. Na inicijativo županovo se je ustanovila že šrevljarska zadruga.

Pred par leti se je resno mislilo na to, da se ustanovi za delavce mesten posredovalen zavod, kjer bi brezposelni delavci lahko poizvedovali za delo. Take zavode imajo n. pr. v Švici. Upamo, da se ta projekt ni pokopal, ampak, da se gotovo izvrši, kadar bo mogoče . . .

Za finančno moč slovenske Ljubljane je velike važnosti mestna hranilnica, ki dobro vspeva, tako, da ima sedaj že okoli 90.000 gold. rezervnega zaklada.

Letos se dovrši lepi »Mestni dom«, kjer bo imelo gasilstvo svoj »depôt«. V tej hiši se bržčas namesti tudi javna mestna »Slovenska knjižnica«. Ta je res potrebna, ker imajo Nemci v Ljubljani dve posojilnici za knjige, Slovenci pa še nobene . . .

Da se pospeši asanacija mesta, trudi se magistrat na vso moč, da odpravi bolnice iz sredine mesta; zato se zida vojaška bolnica v Vodmatu; tam se sezida tudi hiralnica. Gočova stvar je tudi, da se zgradi in ustanovi nekje na periferiji mesta zavod za gluhoneme. Ta zavod bo zidala dežela.

Za znanstveno-praktične namene je postavilo mesto v parku pri »Narodnem domu« lično vremensko hišico . . .

Rekel sem, da se možje, ki stojé sedaj na krmilu mestne uprave, popolnoma zavedajo tudi tega, da je Ljubljana največje slovensko mesto, da je stolica skoro čisto slovenske Kranjske, da je ta Ljubljana idealno glavno mesto narodnostne »Slovenije«.

Uradni jezik na ljubljanskem magistratu je izključno slovenski. Ako pa mora n. pr. z vojaškimi oblastmi korespondirati v nemškem jeziku, kriv je tega Dunaj, oziroma vsemogočni upliv militarizma.

Kar izhaja iz področja ljubljanskega županstva, nosi na sebi pečat slovenstva. Čitajte zapisnik javnih občinskih sej, čitajte izjave občinskih svetovalec, ki so vse navdihnjene s slovenskim duhom!

V Ljubljani je kakih 130 društev. Najvažnejša društva, kakor »Dramatično slovensko društvo«, »Glasbeno Matico« podpira mesto z izdatnimi denarnimi prispevki. Pomislite, da slovensko gledališče, edino na vsem Slovenskem, ni samo ljubljanska stvar, ampak, da je to zavod vse-slovenski, narodni. Takisto je »Glasbeno Matico« vseobčega narodno-kulturnega pomena!

Iz občinskega sveta ljubljanskega je že večkrat izšel impulz za poslovanjenje dosedanjih nemških srednjih šol, ki nam Slovencem samo ovirajo napredek na narodni podlagi. Ako taki impulzi, nasveti, niso še našli vspeha, kriv je germanizatorski vladni sistem, ki se dunajskih birokratov še zmerom^o drži tako trdovratno, kakor železna srajca kože. Da je narodno zastopstvo mestno hotelo dati Ljubljani tudi z uličnimi napisi zunanje slovensko lice, vam je znano. Žal, da so to nakano preprečili nekateri Slovenci, takozvane konservativne stranke na eni strani, na drugi strani pa sovražna nam vlada . . .

V Ljubljani se na prizadevanje občinskega sveta, magistrata in drugih občin postavi v kratkem lep cesarjev monument. — Nabrana svota že znaša 15.000 gld.

Ljubljanski župan pa se v zvezi z magistratom, s svojimi uradniki, z občinskimi svetniki ter z drugimi rodoljubi vred tudi trudi, da se našemu velikemu Prešernu takoj postavi dostojen spomenik. Na čelu vsej akciji za ta spomenik stoji zopet ljubljanski župan.

Tendence in kurz sedanjega mestnega zastopstva je: *napredek, pravičnost, red in slovenski značaj! Ljubljana bodi lepo, zdravo moderno mesto slovensko!* Ker živimo v Avstriji, ker veljajo osnovni zakoni tudi za nas Slovence, upamo, da nas od »zgoraj« ne bodo ovirali v našem lojalnem, plemenitem stremljenju, marveč bolj podpirali, nego dozvaj!

Velika ovira energičnemu napredku kake soseske je pa tudi večasi nepotrebno strankarstvo. Da imamo tudi mi Slovenci že veliko strank med seboj, je le posledica naravnega razvoja. Nobeden pameten človek ne bo zahteval, da bi se vse stranke spravile pod jeden klobuk. *Toda, kadar gre za občo stvar, kadar gre za narodno čast, kadar gre za zmago naše slovenske individualnosti v boju z našimi nasprotniki, takrat bi morale utihniti strankarske strasti.* »In necessariis unitas! . . . »Concordia parvae resereseunt, discordia maximae dilabuntur« . . . In kako že poje hrvaški pesnik Šenoa?

„Podajmo sad k ljubavi si ruke!

Ta, jedna nam je kre i jedne muke!“

Ljubljanačan.

Politični pregled.

TRST, 31. marca 1899.

Infamija in hinavstvo poznane „Tagesposte“. V »Grazer Tagespost« od 29. oziroma 30. t. m. smo zasledili dva sestavka, ki sta vredna da jih pribijemo tu, kajti prezračilna sta za moralno kakovost tega nemško-liberalnega glasila. Jeden teh sestavkov kaže vso perfidijo »Tagesposte«, v drugem pa se zreali vse nje hinavstvo.

Znano je, kako je glasoviti Wolf te dni na nekem nemškonačijonalnem shodu na Dunaju neusmiljeno nabijal se svojim cepecem po svojih »zaveznikih« v nemški gemeinbürgschaft, po takozvanih liberalcih, očitaje jim med drugim, da se svojo opozicijsko politiko nikakor ne sledé nagonu svojega srea, ampak da capljajo za radikale le iz golega strahu. Proti obema je zalučal hudo očitanje, da so se udali le sili, ko so sklenili, da ne pojdejo v deželni zbor češki, da pa so na skrivnem beračili in priberačili od iste vlade, da ne izgube mandatov, kakor bi zahteval poslovnik rečenega deželnega zbora. Beračili da so tako, ker vedo, da bi jih na eventualnih novih volitvah vihar nevolje nemškega naroda odpihal s pozorišča vse do zadnjega.

To očitanje je res tako hudo, da bi moralo dotičnike, katerim je veljalo, kompromitovati do skrajnega, zlasti pred razpaljenimi nemškimi masami. Dotični prizadeti res niso mogli molčati na tako očitanje; že naravni čut samoobrambe jih je prisilil, da so v nemških listih praskih priobčili izjavo, da so ta, od radikalne strani (nemške, seveda) širjena sumničenja popolnoma izmišljena, in sicer v ta namen, da se zavaja javno menenje.

A kaj je naredila pošteniakinja »Grazer Tagespost« iz te izjave? Nad dotično brzojavko iz Prage je natisnila z mastnimi črkami napis: *Abwehr ezechischer Verdächtigung.* Torej stvari, ki jih počenja Wolf, se podtikajo tu kakor češka sumničenja! In vse zato, da bi na eni strani nemško ljudstvo ne izvedelo, kake so razmere v nemškem taboru, a na drugi strani da bi se isto nemško ljudstvo najhujskalo še bolj proti Slovanom. Tako postopanje je tako nelojalno in perfidno, da se mora človeku kar gausiti! To bi bila lorej perfidija »Grazer Tagespost«.

Drugi sestavek govori o odločbi upravnega sodišča, da občine nimajo pravice, dovoljevati iz občinskega premoženja prispevkov za bogočastne namene. Hkratu ošteva klerikalee, ker si dovoljujejo kritikovati rečeno razsodbo in napadati pod-

predsednika upravnega sodišča le zato, ker je predsedoval, ko se je izdala ona razsodba. In potem pravi: »Tako rogoviljenje je vredno vse obsodbe; spoštovanje pred izrekom sodnikov se prišteva k prvim pogojem urejene ukupnosti in le v razorani, bolni državi se more dogoditi, da hočejo sodnika spraviti iz službe, ker njega izrek ne ugaja temu ali onemu«.

To, kar je tu napisala »Grazer Tagespost«, je tako jasna resnica, kakor je jasno žarko solnce na nebu. Ali v predalih tega lista je to skrajno gnusno hinavstvo. V svežem spominu je še, kaj je bilo v nemškem taboru, zlasti pa v »Grazer Tagespost«, še nedavno temu, ko je najviše sodišče izdalo svojo razsodbo o pravičah slov. jezika na višem dež. sodišču v Građu! Ali niso takrat ravno Nemci sumničili sodnike, da so bili preparirani za tako razsodbo? Niso-li prav Nemci izpodkopavali ugled istemu najvišemu sodišču s trditvijo, da je navlaš v ta namen sestavilo tak senat, da je izdal razsodbo po volji vlade? Ali niso isti Nemci celo pozivali više deželno sodišče v Građu, naj se ne pokori odločbi više instance! In sedaj nam govore isti ljudje o potrebnem spoštovanju pred sodniki in njih odločbami! Ni-li to skrajno hinavstvo? Ako kaka razsodba slučajno ugaja njih strankarskemu stališču, tedaj je dobra, je sveta, je nedotakljiva; če pa ne odgovarja, potem pa — je ne treba spoštovati! Tako frivolno igro igrajo ti ljudje tudi z vsemi onimi institucijami, ki so temelj pravni državi. Tu imamo klasičen dokaz: res je, da take stvari so možne le v bolni državi, in če se gode tudi v Avstriji, gre zasluga na tem novinarskim srditežem iz — Herrenvolka.

K položaju. Zadnja »Neue Freie Presse« se povrača zopet na uvodnem mestu k oni znameniti seji deželnega zbora Niže-avstrijskega, kar je menda dovoljnim dokazom, v koliko zadrego je nemško gospodo spravil ta deželni zbor se svojim sklepom, pritrdivšim uporabljaju naredeb in § 14. Rečeno židovskoliberalno glasilo izraža bojazen, da bi to glasovanje utegnilo postati začetna točka usodepolnim zmotam, ker bi se isto moglo tolmačiti tako, kakor da ta deželni zbor, ki je izključno nemški, odobruje postopanje vlade.

Drastično slika praška »Politik«, kako gori omenjena razprava kaže vso zmešnjavo v nemškem taboru. Prine Liechtenstein je rekel n. pr., da jezikovno vprašanje more rešiti le državni zbor, princjev najtesnejši somišljenik, mons. Scheicher, pa je trdil nasprotno; liberalci so se pridružili nacionalcem, istomišljeniki liberalcev, ustavoverni veleposestniki, so se ne le pridružili svojim nasprotnikom, krščanskim socialistom, ampak so se postavili tudi proti svojim stanovskim sodrugom v drugih pokrajinah, ki so se v isti hip izrekli proti poti porabi naredeb in proti § 14., Scheicher proti Liechtensteinu — tako vsklika »Politik« — Auersperg proti Stürgku in Baernreitherju, Lemisch proti Steinwenderju, a Wolf proti vsem: to vse skupaj se imenuje potem — nemška zloznost.

»Information« pa se čudi, od kje je večina rečenega dež. zbora, zlasti pa, od kje je veleposestvo vzelo toliko srčnosti, da je vendar enkrat hotelo nečesa, česar noče Wolf.

Mej tem pa § 14. mirno opravlja dalje svoje službo. Včeraj je uradni list dunajski objavil cesarsko naredbo, ki pooblašča vlado na podlagi § 14. da sme pobirati davke od 1. aprila do konca junija in skrbeti za državne potrebe.

Poljaki morejo beležiti zopet jeden vspeh. Po dolgih prizadevanjih se je posrečilo polskemu klubu pridobiti gališkim ravnateljem poštnih in brzojavnih uradov, da se smejo v uradnih korespondencah posluževati poljskega jezika. Minister za trgovino je že izdal dotično naredbo.

Te dni se bo vršil na Dunaju ustanovni shod splošne antisemitske novinarske zveze Zvezi se pridružijo tudi francozki antisemitje.

Te dni je imel nemški poslanik na Dunaju, grof Eulenburg, daljši pogovor z finančnim ministrom. Posledica temu razgovoru da je ta, da je odpravljeno vznemirjenje, ki je bilo nastalo v nemški diplomaciji radi napadov v čeških novinah na rečenega diplomata in na trozvezo.

Domače vesti.

Za občinske volitve v Pomjanu in Marezigah. Javni shod v Šmarjah je bil naložil političnemu društvu »Edinost«, naj se zavzame za to, da bosti v komisijah za reševanje reklamacij proti volilnim listam v Pomjanu in Marezigah obe stranke jednakoštevilno zastopani ter da bode volilna komisija sestavljena tako, da bo onemogočena vsaka nepravilnost in nezakonitost.

Izvršuje ta sklep se je podal predsednik političnega društva »Edinost« do gospoda namestnika grofa Goëssa, da mu stvar razloži in mu priporoči na uvažanje. Gospod namestnik si je za beležil te pravične želje našega ljudstva na Pomjansčini ter je obljubil, da ukrene potrebno, da ne bode krivice nikomur.

V komisijo za reševanje reklamacij ni bil od četorice členov vzeti niti eden iz slovenske stranke, a v komisijo za izvedenje volitev v občinah Pomjan in Marezige je bil imenovan le eden Slovenec, poleg treh pristašev italijanske stranke. V obeh komisijah je sedel in bo sedel kakor predsednik poznani pristaš Italijanov, Gugnaz (Gonjač).

Ako povemo še, da je v obeh imenovanih občinah po zadnjem ljudskem štetju 6000 Slovencev in samo 300 Italijanov (italijanskih pristašev), potem zares ne treba nadaljnega tolmačenja odnošajev na Pomjansčini.

Kedo izziva?? Pišejo nam: Včeraj je prišel v neko tukajšnje slovensko trgovino neki gospod, italijanski podanik, ter je vprašal gospodinja: »A quanto la vende gli prosciuti schiavi?«. (Po čim prodajate gnjati — sužnjeve?) Gospodinja, ki je zavedna Slovenka, je odgovorila nesramnežu, da ona nima takih gnjati, pač pa da jih gospod more dobiti v ulici Tigor (v zaporih) ali pa v Afriki!! Ko je izzivalec uvidel, da je pogorel, je začel popraševati v prijaznem tonu, naj mu dajo eno gnjat kakoršno-si-bodi, samo da bo dobra. Gospa mu je pa pokazala vrata, rekša: Mi nimamo gnjati za Vas, le pojte, kamor sem Vas poslala! To sem napisal, da zopet enkrat pribijem: kedo izziva??

Odim.

Avstrijski neodrešenci v Rimu. Avstrijski neodrešenci, ki žive v večnem mestu, ker niso mogli čakati na oni dan blaženstva, ko zasije nad našimi pokrajinami ono solnce, ki blesti na nebesnem svodu, spenjajočem se nad reko Tiber — ti avstrijski neodrešenci imajo v Rimu svoje posebno društvo, kateremu pravijo »Trieste e Trento«. Priznati treba, da so dobro izbrali ime svojemu društvu, kajti v imenu je natanjčno določen tudi program. To društvo je imelo te dni svoj občni zbor, ki je bil zanimiv po tem, kar so sklenili in po imenih onih, ki so se izvolili v novi odbor. Sklenili so zahvalo občinskima zastopoma Trsta in Kopra za priposlano jim — denarno pomoč. To bi bilo jedno interesantno dejstvo. Druga znamenitost pa so — kakor smo rekli — imena onih, ki so prišli v odbor, imena: Načinović, Bačić, Rodica, Popović in Dobrila.

To je rimska kri. Ne, rod renegatov še ni izumrl.

Nekoliko droblja iz pravde Karleta Martinolicha. Razprava je dokazala, da je bil Martinolich dolžan malone vsem onim, s katerimi je bil v prijateljstvu, ako so le bili v položaju, da so mu mogli kaj posoditi. Nekateri so rešili, kar so imeli tirjati, mnogo njih pa jih je ostalo »in bianco«. Mej temi je župan dr. Rizzi v Pulju z 7000 gld., dr. Bolmareich z 1600 gld., duhovna Scarpa in Basilisco, dr. Calogorgio itd. z večimi ali manjšimi svotami. Martinolichu je bilo vse pasivno: list: »Il Giovane pensiero«, obe tiskarni in prodajalnica papirja. Vendar je ta človek hotel igrati prvo ulogo v mestnem in deželnem političnem življenju ter veljati za velikodušnega človeka, zlasti v službi italijanske stranke v Istri. Žena Martinolichova je zgubila vse, kar je imela, kakih 50000 gld., njegova sestra je morala plačati zanj 30000 gld., svak mu, Rossi, je tožil, da je šlo iz njegovega 30000 gld. To vse je spravila razprava na dan. Informacije okrajnega glavarstva v Pulju govore: »Intrigant in jako lokav človek, ki bi storil vse za svojo korist, ali do sedaj se je znal izogibati ostrini kazenskega zakona«.

Nam je ljubo, da je razprava spravila na dan marsikatero stran političnega življenja italijan-

skega v Istri. Saj to je ravno nesreča za pokrajino, da je do sedaj ležala nekaka polutema nad temi odnošaji.

Parnika »Nadvojvoda Fran Ferdinand« dosedaj še niso mogli spraviti v morje vzlie neprestanemu prizadevanju.

Iz Matavuna nam pišejo: Dne 23. t. m. smo imeli Matavunci in Škocijanci obisk, zares nepričakovan za tako kritičen dan, kajti snežilo je vso prejšnjo noč in burja je tulila tako, da se v jutro živa duša ni upala izpod strehe. Na sicer toli živahni in prometni cesti ni bilo videti ni žive duše. Kar je pridržala ob 7 in pol uri zjutraj iz Divače v edino gostilno borna kočija z jednim konjičem in v njej je sedela: Nj. kraljeva visokost Gizela Bavarska, hči našega cesarja s pobočnikom svojim. Prenočila je namreč v železniški restavraciji v Divači in sklenila, da drugi dan obiše našo divno Škocijansko jamo.

V veliki zadregi smo bili, kajti vse poti v jamo so bile zametene in burja je postajala vedno silnejša in snežni prah je naletal. Visoka gospa pa se je izrazila takoj, da ji je malo mari za tako vreme. Sklenilo se je takoj osem vodnikov, ki so hiteli pred njo, da vaj po nekoliko potrebuje zamete. Po vsej poti je kazala visoka gospa nenavadno živahnost ter se je od srea smehljala vodnikom, ki so jej trebili pot. Visoka gospa je obiskala Tominčevo in Šmidlovo jamo, od koder se je podala po strmi stezi v jamo vodnjakov. Divila se je krasnim naravnim čudesom, ki so uplivala na njo tako, da je baje pozabila, da vreme postaja vedno kritičnejše. Po 1 in pol uri vrnila se je po Veliki dolini iz jame v Matavun. Sneg pa je medtem časom tako nasul, da je bilo treba pripreči še jednega konja, da se je visoka gospa zamogla zopet odpeljati na postajo v Divači.

Nam pa, ki smo bili priče nje ljubeznjivosti in neustrašenosti napram vremenskim razmeram, ostane visoka gospa v najprijetnejšem spominu. Istega dne bi najbrže ne bili spravili v Škocijansko jamo — g. urednika »Edinosti«, ki je one kritične dni tako javkal o burji in snegu ter je svojim naročnikom tako spoštljivo govoril o svoji, baje jako topli zimski suknji.

Smrt Andreleleha iz Veprincea. Iz Prvačine nam pišejo dne 31. marca: K svojemu dopisu v cenjenem Vašem listu od dne 24. t. m. o samomoru onega tujega »gospoda« pri prvaškem malnu dne 14. t. m. Vam pošiljam še to-le poročilo:

Opravičena je bila naša slutnja, da ponesrečenece mora biti kakov Istran, kajti dne 28. t. m. je prišel semkaj iz Veprincea župan g. Stiglić, z dvema sorodnikoma umrlega. Privedli so seboj tolmača (!), Slovenca iz našega bližnjega Solkana, bivajočega v Istri. Tu so dali truplo umrlega odkopati ter so spoznali, da je samomorilec identičen z bivšim županom iz Veprincea, Andreleleha, in čitateljem »Edinosti« dobro znano osebo.

Gospod Stiglić, sedanji župan v Veprinceu, je prinesel seboj »urodni« občinski pečatnik in sicer — italijanski. Na vprašanje nekega tukajšnjega rodoljuba, zakaj nima hrvaškega pečatnika, mu je odgovoril, da ga hrani doma (!).

Včeraj so odpeljali truplo umrlega Andreleleha domov v Istro, da ga pokopljejo v domačo hrvaško zemljo. Kaj je gnalo nesrečnega moža, kaj se je godilo v njegovi duši, ko je bežal od rodne grude, da daleč od doma stori konec svojemu življenju? In sedaj se je povrnil kakor mrtvec v one kraje, katerim je bil diktator. Strašna Nemezis. Ciniki se nam bodo smejali, a mi vsklikamo v kljub njih smehu: In vendar je — Bog!

»Ne umejo«. Pod tem naslovom nam pišejo: Včeraj sem bil slučajno na magistratu. Čakal sem v tretjem nadstropju tam poslujočega uradnika. Opazoval sem, kako se tam — lenari; osobito sluge delajo, da se Bogu usmili!

Med mojo navzočnostjo je prišel istotja slovenski delavec, ki je vpraševal, kje da podpisujejo vojaške knjižice. Odgovor je bil: No kapišo! Mož ni umel niti besedice italijanski in radoveden sem bil, kako se stvar razmota. Sluge so obrnili revežu hrbet, med tem mu je neki gospod rekel po nemški, naj gre v četrto nadstropje. Nekdo drugi se je pa oglasil po nemški, naj gre na deželno sodišče, ker da se je urad za vojaške stvari preselil. Revež je

odšel in Bog ve, koliko je prehodil, predno je mogel storiti, kar mu veleval vojaški zakon.

Kako dolgo bo še trajalo to, da bodo še o takih prilikah, ko zahtevajo od našega ljudstva najhujši vseh davkov: krvni davek, odgovarjali: Ne umemo te?!

Obrtnijsko društvo pri sv. M. Magdaleni spodnji. »Vključena zadruga z neomejeno zavezo, naznanja, da je svoj prvi redni letni občni zbor, ki se je imel vršiti v soboto dne 26. t. m. ob 4. uri popoldne, radi neugodnega vnevena preložilo na nedeljo, dne 9. aprila t. l. ob 2. uri popoldne ravno po istem dnevnem redu in v društvenih prostorih, hiš. št. 259.

Odbor.

Od kmetijske družbe. Oni vinogradniki, ki so prosili kolči in bilf iz državne podpore, naj se blagovolijo oglasiti za te trte od srede po Velikinoči t. j. 5. aprila nadalje v hiši št. 2, via delle Aequae, kjer se začno iste deliti od omenjenega dne naprej.

Konsumno in posojilno društvo v Dekanih priredi na velikonočni ponedeljek v svojih prostorih društven koncert s petjem, godbo, srečkanjem in plesom — in sicer na korist društvenemu rezervnemu zakladu.

Na obilno udeležbo uljudno vabi Odbor.

Varujte se sleparjev! Od kompetentne strani se nas opozarja, da se istotako kakor v Ljubljani in na južnem Štajerskem tudi že v Trstu klatijo sleparji s ponarejenimi poštami nakaznicami. Tako se je primerilo že v večih tukajšnjih gostilnicah, da je prišel na večer neznan človek, se navel in napil in potem pokazal poštno nakaznico, češ, da ima denar na pošti, da pa ga ne more vzdigniti, ker je pošta že zaprta. Gostilničar mu je na vrhu vsega še izplačal ves ostali znesek in je bil — opeharjen.

Koroški novičar. Celovško mesto vzame 2 milijona goldinarjev posojila. — Porotno sodišče v Celoveu je obsodilo dninarja Jož. Gregorija na 14 let ječe, ker je bil zažgal poslopja Jakoba Kugliča na Ziljski Bistrici. — Železnico iz Siusčevasi v Železno Kapljo pričenejo graditi baje že začetkom maja. — Pri Žreleu se je dne 19. marca obesil neki neznan 50- do 60-letni delavec. — Celovski policaji dobe »pikelhaube«. Heilö!

Umrlijvost v Trstu. Od nedelje dne 19. marca do vstevši sobote, 25. marca, umrlo je 49 moških in 48 ženskih, ukupno 97 oseb. Lansko leto je umrlo ta teden 109 oseb. Doba umrlim je bila: 22 do 1 leta, 10 do 5 let, 11 do 20 let, 6 do 30 let, 10 do 40 let, 15 do 60 let, 21 do 80 let, 2 čez 80 let. Povprečno znaša umrljivost ta teden 30.4 od tisoč. Vzrok smrti so bile posebno naslednje bolezni: sušica v 15 in bolezni v sapnikih v 21 od navedenih 97 slučajev. Ta teden je umrlo za škrlatico 3, za davičo 2, za tifom v trebuhu 3 oseb.

Intršnje večerno izdanje »Edinosti« izide ob 4. uri popoldne.

Šopki o. Stanislava Škrabca.

(Dalje.)

Poglejmo najprej naš mili dovršnik. Tu, iz »stilističnih razlogov«, vidimo trifurkacijo bodočnika v najlepšem evetu. Pred menoj leži nekoliko zvezkov »Cvetja«. Odprem kar prvi, ki je pod roko. Str. 290: »če vstraješ... bo napočil. — Str. 291: ne zgubi upanja, da se bo kmalu spremenila žalost v veselje. Ura težave poteče in potem se ti bo naselila v srečo sladka zavest... itd. itd.«

Kdor ima nahod, priporočam mu »ponjuhati« sledečo stilistično evetico na koei str. 292: »Zdržimo z Gospodom terpljenje... da bo napočil tudi za nas velikonočni dan!« Kaka krasota! Sedem rut na dan mi je bilo treba, a ko sem prečital ta premili, blagozvočni stavek, takoj je nos začel »vleči«, in od tistega časa sem pozabil, kaj je to: nahod.

Zvedel sem, da je treba pisati »sonce, mesec, djanj« itd.; da pravilno je »sè vsem«, »sè vso gorečnostjo« (str. 290 et pass.).

Kdor ne more izgovarjati sičnikov, svetujem mu, ako se pripravlja biti slovenskim Demostenom ali Bossuetom, sledeči stavek (ibid.): Ko so se se solznimi očmi poslovili... (so se se solz — so se se solz!!)

Dalje vidimo, da nam je pisati: generalj, generalja itd., no: »živalsko«. Poslednja oblika (bez j) nahaja se, mej drugim, na str. 306, kjer se bratom in sestram tretjega reda podrobno traktuje »o nedolžnih krajih teles«.

Predlog »pri« zahteva v »Cvetji« — dajalnika, na pr. . . . »da bi sv. Anton pri njemu ostal« str. 296 in dr. Oblika »tjeden« daje nam sladko upanje, da čakamo sčasoma tudi: tejden, potem tajden in naposled — kajden, katera oblika je »pravno« fonetična.

O. Stanislav v 11. zv. XVI. teč. ne veruje na (sic!) prorokovanje, da »bomkanja vse galvanizovanje ne spravi več v življenje«; »pri njemu«, na taistem mestu »ljudje mislijo v brezmišleni površnosti, da . . . itd.

Namesto »prav«, ki je gotovo na nekoliko tisoč let stare od bomkanih dovršnikov, vriva se nam v organu o. Stanislava dosledno oblika pravo, katere seveda dozdej nijeden Slovencev v nijedno stoletje našega jezika ni še rabil v zmislu nem. reeht; slovar Pletersnika in seveda nijeden drugi je ne pozna, ker je ni v jeziku. »Pravno« ni »reht«, nego »das Recht betreffend juridisch«. Torej: pravno vesel sem bil — ich war juridisch froh.

(Pride še.)

Brzjavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Gorica 31. Vkljub temu, da se naš deželni zbor snide kmalo po Veliki noči, se še sedaj ne ve ničesar gotovega, kdo da postane deželni glavar goriški. Ne treba praviti, da Italijani delajo z vso silo na to, da bi jeden njihovih — ali dr. Pajer, ali pa dr. Egger — zasel to važno mesto. Vsakako je vlada v veliki zadregi, komu naj bi ugodila: ali svojim starim ljubljencem, ali pa pravični zahtevi Slovencev, da bi bil deželni glavar enkrat izvzet iz slovenske skupine, predstavljajoče veliko večino prebivalstva v deželi.

Praga 31. Po Veliki noči se bode bavil deželni zbor češki z raznimi vprašanji politiskega značaja n. pr. o zasnovanju okrožnih uradov in o predlogoma poslancev Engela in Skardo. Predlog poslancev Engela se tiče cesarske poslanice od minolega decembra. Predlog poslancev Skarde pa spremembe deželnega volilnega reda. Zasedanje deželnega zbora bode trajalo do srede meseca maja.

Dunaj 31. Predpoludne so se v dvorni župni cerkvi vršili obredi polaganja v grob v navzočnosti cesarja, nadvojvod, dvornih in državnih dostojanstvenikov, generalitete itd.

Dunaj 31. »Fremdenblatt« je izvedel, da se deželni zbor tirolski skliče za 11., goriško-gradišičanski, tržaški in istrski pa za 15. aprila. Poslednji v Koper.

Carigrad 31. Po svojima poslanikoma v Londonu in Parizu je porta zaprosila pojasnila o angleško-francoskem dogovoru glede Afrike.

Havana 30. Ker so na razdeljevanju onih treh milijonov dolarjev, ki so jih Zjedinjene države doposlale kubanski vladi, nastale težave, je sklenil general Brooke, da pošle to svoto nazaj v Washington.

Najnovejša trgovinska vest.

New-York 30. marca (Izv. brzjav.)

Pšenica za takoj — za mare, 82 $\frac{1}{4}$, za maj 78, za juli 77 $\frac{3}{4}$, mare — Koruza za maj 40 $\frac{7}{8}$ Mast 552.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario šte. 2.

(šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Hustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti postavijo se na brod ali železnico, brez da bi se za to kaj zaračunalo.

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 nč. za besedo: za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oglasi za vse leto za enkrat na teden stanejo po 10 gl. ter se plačujejo v četrtletnih antecipatnih obrokih. Najmanjša objava 30 nč.

Posredovalnica za potovanja.

Alojzij Mozetič Piazza Negozianti 1. daje pojasnila za vsakršna potovanja in sprejema predplačila za obisk svet. razstave v Parizu l. 1900.

Zaloga krompirja, zelja in fižola.

Vatovec Jak. ulica Molin piccolo št. 9 ima zalogo krompirja, zelja fižola in drugih pridelkov. Razprodava na debelo.

Poduk v glasbi.

Vogrič Hrabr. ulica Stadion 19, l. n. p. učuje glasbo praktično in teoretično, doma in zunaj.

Zaloga olja, mila in kisa.

Vatovec Anton Ulica Torrente št. 26. Prodaja olja, mila in kisa na drobno in debelo. Naročila izvršuje točno.

Krème.

Čokelj Andrej Ulica Commerciale št. 10 toči izborna istrska in dalmatinska vina. Kuhinja priprosta ali čedna in cena.

Jurković Mate ulica Carintia št. 25 toči izvrstno črno in belo istrsko vino ter ima dobro domačo kuhinjo.

Jak. Perhauc Via Aquedotto šte. 8. Zaloga vsakovrstnih vin in boteljk. Postrežba točna, cene zmerne.

Pirih Ivan Via Media št. 3., krčmar, toči črna in bela vina in pivo prve vrste. kuhinja izvrstna, cene zmerne.

Lozić Jurij Androna S. Lorenzo (za magistratom). Zaloga pristnega dalmatinskega vina po najnižjih cenah. Razprodaja od 5 litrov naprej. Na zahtevanje se pošilja na dom in na deželo.

Obuvala.

Stantič Josip »pri Pepetu Kraševcu« na Rožariju poleg cerkve Sv. Petra pod ljudsko šolo, ima veliko zalogo obuval. Sprejema tudi naročbe.

Rehar Peter ulica Riborgo št. 25. Velika zaloga in delavnica vsakovrstnega obuvala po naročbi.

Trgovci.

Nazarij Grižon Via Giulia 64 prodaja vsakovrstnih jestvin, kolonijalnega blaga in olje

Ant. Furlan Piazza S. Francesco št. 2. Prodajalnica jestvin in kolonijalnega blaga. Postrežba točna. cene brez konkurence.

Abram Fran Via S. Francesco št. 22. Trgovec z dogami in sodarski mojster, izdeluje vsakovrstne sode in posodo. Delo solidno, cene zmerne.

Jak. Perhauc Via Stadion št. 20, pekarna in slaščičarna, svež kruh večkrat na dan, prodaja moke. Vsprejema tudi domač kruh v pečivo. Postrežba točna.

T. Zadnik Via S. Francesco šte. 16, mesar, postreže s vsakovrstnim mesom po zmernih cenah. Na željo pošilja na dom.

R. Kolar na oglu ulice Geppa in delle Poste Nuove, prodaja kolonijalno blago, delikatese, likere itd.

Anton Šorli priporoča svoji kavarni Commercio in Tedesco, ki sti shajališči Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogi drugih časnikov.

M. Aite Razprodaja vse (prej Aite & Zadnik) blago v zalogi po Via Nuova ogel ulice S. Lazzaro. znižanih cenah.

ZALOGA POHIŠTVA IN OGLEDAL

Rafaela Italia

TRST — Via Malcanton št. 1 — TRST

Zaloga pohištva za jedilnice, spalnice in sprejemnice, žimne in peresnice, ogledal in železnih blagajni, po cenah, da se ni bati konkurence.

TEODOR SLABANJA

srebrar

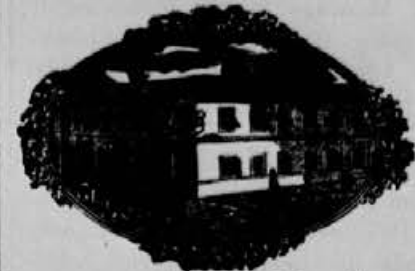
ulica Morelli 12 v GORICI ulica Morelli 12

priporoča prečistiti dnhovščini in cerkvenim predstojnikom svojo delavnico za izdelovanje **cerkvene posode in orodja. Staro blago popravi, pozlati in posrebrni v ognju** po najnižji ceni. Da si pa zamorejo tudi bolj revne cerkve naročiti cerkvenega kovinskega blaga, olajšuje jim to zgoraj omenjeni s tem, da jim je pripravljen napravljati blago, ako mu potem to izplačujejo na obroke. Obroke si pa preč. p. n. gospod naročevalce sam lahko določi.

Pošilja vsako blago poštine prosto!

„Hotel Nazionale“

v Trstu, Via Vienna št. 4

nahaja se v bližini kolodvora južne železnice pristanišče, poštne in brzojavnega urada ter je popolnoma obnovljen. Sobe elegantne vse v I. nadstr.

Cena od 60 novč. naprej.

V pritličju nahaja se tudi »Restaurant Nazionale« elegantno opremljen, preskrbljen vedno in ob vsakej uri z gorkimi in mrzlimi jedili. Toči se: fino plzensko pivo in Culmbach-ovo črno pivo, najbolje dalmatinsko »Apolo d Lissa« in istrsko vino ter razna vina v boteljkah, vse po zmernih cenah.

Lastnik je slovan-dalmatinec. Govori se slovenski in hrvatski.

Naslanja se na geslo: »Svoji k svojim« priporoča se slavnemu občinstvu slovenskemu in hrvatskemu za obilen obisk

Josip Serdarović, lastnik.

Osmica

Podpisani naznanja slavnemu občinstvu, da bode na veliko soboto v Barkovljah nad Proseško cesto blizu rumene hiše začel točiti dobro črno in belo vino in sicer svoj lastni pridelek.

Spoštovanjem

Miha Vodopivec.

Kolesar, a ne prodajalec naj sodi o kolesu

Kdor želi omisliti si v resnici

kolo najboljše vrste od sloveče avstrijske znamke

„Styria“ in „Styria“ original

— naj se obrne do —

L. Colobig v Trstu,

Via del Torrente šte. 10.

Jedini in glavni zastopnik za:

Trst, Primorsko in Dalmačijo.

„AGRICOL“

Patent T. 49/1008.

Privilegovano mehko kalijsko milo za uničevanje mrčesov

raztopljivo v mrzli vodi, v raznih krajih Trentina, Istre, Gorisške in prituk. poljedelski družbi izkušeno kot uspešno sredstvo z zatiranje vsek parasitarnih in kriptogamičnih boleznih in žuželk v obče ki okuzujejo trte, sadna drevesa in zelenjad.

Navodilo, kako rabiti »Agricola«, na željo poštine prosto.

Milarnica

F. Fenderl i dr. v Trstu.

Zastop in zaloga na Goriskem pri gosp. Frideriku Primas-u v Gorici, Veliki trg 16, na dvorišču.

D. Zadnik Piazza S. Giovanni 6 (uhod V. delle Legna.) Prodajalnica manufaktur po najnižjih cenah.